

Iztok Osojnik

Ein Feld Inseln in Berlin

Ein Feld Inseln je v tem primeru ladja iz Bauhasovih ladjedelnic, ovalna, privezana ob pomol na Lehniner Platz, podobna hitremu avtomobilu in s premcem že pred vojno obrnjena v prihajajoči čas, ki je vlekel z oceana kot veter, veter, ki ga je zlomil nacizem. Pretekli čas, bi kdo zamahnil z roko. Ampak, ali res? Kaj pomenijo besede, ki jih je v nedeljo dopoldne v Schaubühne izrekel *starec z gore*, ki se ji reče Amerika, starec z belimi lasmi, Richard Rohrty, slepec iz Amerike (ali kaj več?), to je treba namreč zabeležiti, veliko ljudi se ne bo strinjalo, da so lahko besede starca iz Amerike snov lirične pesmi, ampak kaj nas briga njihovo mnenje, kje so bili, ko se je Sokrat učil kakati na kahlico in pravzaprav, kje so danes, modri starci kot na primer tale Richard Rohrty, torej ne kdorkoli, človek se drži za glavo, ko ga posluša, modri starec se vozi po svetu in govori nevarne neumnosti. Amerika je dobra, Amerika je lepa, ostali svet nima kaj ponuditi, Amerika je demokracija, cel svet naj postane Amerika (naj postane Elkron?), imeli bomo nekaj več brezdomcev, naredili bomo še kakšno obžalovanja vredno napako (ceno bodo, seveda, žal, plačali drugi), ampak kaj pomeni nekaj milijonov ljudi, gre za demokracijo, ki jo je treba prinesti barbarom in primitivcem, če potrebno tudi s silo, (če ne bi bilo konkvistadorjev, v Ameriki ne bi imeli krščanstva) res je, demokracija v Ameriki malce šepa, en procent ljudi ima popolno kontrolo, ampak v Ameriki lahko čistilec stranišča na leto zasluži dvajset tisoč dolarjev in niti za ped ne bomo odstopili od podpore Izraelu, res je, včasih gredo tam predaleč, tista reč z naselji na okupiranem ozemlju ni bila potrebna, ampak ali ima kdo boljši predlog, kako tam urediti probleme, če Amerika Izraelu in Turčiji ne bi pošiljala orožja, bi ju Palestinci in Kurdi zmleli, tega pa ne želi nihče, zaradi nafte moramo obdržati stvari pod nadzorom, rabimo svetovnega policaja in dokler tega ne bo sposoben

početi nihče drug, bo za red in mir skrbela Amerika,
kapitalizma ne more nič ustaviti in zakaj bi ga,
kapitalizem pomeni demokracijo, zaščito temeljnih pravic človeka,
nobena druga kultura nima tega (spomnite se Cristobala de las Casas),
te kritične samozavesti, moralne
in socialne odgovornosti, ki ju je izoblikovala v zadnjih dvesto letih,
kaj naj se torej človek uči pri drugih? Nič.
Zahodni svet, Amerika in deloma Evropa sta vse, kar ta svet potrebuje,
teroriste je treba kaznovati, o vzrokih za njihovo početje
bomo razpravljali potem. Tudi mafijce smo najprej razgnali
in šele potem razmišljali o vzrokih kriminala in korupcije.
Tretjemu svetu je treba dati možnost, da razvije demokracijo,
mu najprej poslati pomoč, ki ji bodo sledile mednarodne korporacije.
Res, da v prvi fazi delo ne bo dobro plačano,
ampak že v drugi ali tretji generaciji
bodo lahko spodobno živeli,
zakaj bi bilo to narobe, marksizem je mrtev, oblast v rokah ljudi
se je pokazala za neuspešno, obujati Marxove ideje ni sodobno, ampak nevarno,
v Ameriki razumemo, da vsi niso zadovoljni z našo zunanjo politiko,
ampak zakaj jo morajo kritizirati, ali ima kdo v Evropi boljše ideje,
kapitalizem je civilizacija, kritično govoriti o Ameriki
je posledica anti-amerikanizma, demokracija je najboljša,
kar pozna naš svet, res je, da imamo v Ameriki trenutno težave
z demokracijo, ampak to je prehodno, se bo že uredilo,
še vedno se je, razmišljati je treba globalno, ljudje morajo imeti pravico
povedati, kaj mislijo in voliti, kogar hočejo. Za totalitarne družbe,
fundamentaliste, barbarske tiranije, nasilne državne ureditve na tem svetu
ni prostora, pospravili smo z Miloševići in Huseini, tudi s Talibani
in Palestinci bomo. In tako dalje.
Starec iz Amerike je začutil negotovost publike
in se začel opravičevati.
Najbrž je zaslišal, kaj govori.
Gledalci so glasno protestirali, nekateri so vstali
in ga začeli spraševati neprijetna vprašanja o trgovini z orožjem,
sprenevedanjem v ravnanju z Organizacijo združenih narodov,
neupoštevanju mednarodnega prava in dogovorov,
pokoritve Evrope z Natom, izkoriščanju Tretjega sveta,
izvozom onesnaževanja, neupoštevanju sporazuma iz Kjota
in tako dalje in tako dalje.
Modri starček je odgovarjal. Čez dvorano so se zazibali valovi
praznega govoričenja in demagogije o demokraciji,
gledališče se je spremenilo v Splav Meduze na vihnem oceanu.

Pojavilo se je vprašanje, ki je opisani dogodek spremenilo v lirično pesem,
povzdignil aktualno dogajanje na višji estetski nivo
in ga oblikovalo v metaforo za vse čase,
ki se seveda glasi:
se časi ponavljajo, ali zgodovina teče v krogu,
se z vsako novo generacijo začne znova?
Se nismo nič naučili?
Zakaj naj bi bil Christobal de las Casas primeren zgled, Chomski pa *ne*?
Mislim, da je jasno, mar ne?

Molčeči pesnik

Pesnik svojega časa se vrti v vrtincu groze,
požira ga črni ogenj pozabe in izginotja,
požira ga obup in lakota velikih mest in črno sonce na jutrišnjem nebu
in jutri se bo morje umirilo in ladja bo plula mirno kot dojenček, ki spi,
ampak danes je ogenj požrl zemljo in oblake,
in človek gleda čez svet in molči,
danes je ogenj požrl oblake in obraze otrok in smeh,
danes je črni petek, ure so se ustavile in čas teče na mestu,
in nebo je zagrnil črni oblak in sonce joka.
Ampak v neki točki, ki je ni, na katero se ni moč zanesti,
ker to ne predstavlja pravega pristopa k stvarstvu,
se je skotila ovca, ki zna šteti do sedem,
sedla je na kamen pred hlev, iz katere se sliši zamolke udarce kopit,
premikanje velikih teles in prežvekovanje mesa,
in šteje dneve, ki se ne premaknejo, stojijo na miru in štejejo udarce panike,
ki se je umirila, zjasnila kot voda, visi negibno v zraku in človek se mirno premika
v njeni sencih in opazuje ovco, ki opazuje njega in človek vrže pogled v zadnjo
špranjo obupa, liže kaplje z njenega telesa in šteje udarce groze,
šteje udarce norosti, ki raste do neba,
šteje in opazuje ovco, narejeno iz tujega telesa in tujih spominov,
šteje in gleda vladarja sveta, šteje dneve njegove slave in moči, ki se krohota
kot gorski hudournik in neusmiljeno požira s svojimi zajčjimi očmi
nepremaknjene sekunde dneva in jih prinese nazaj na pladnju smrti,
oblečene v izbrane tkanine, sešite z rokami največjih oblikovalcev oblek,
čevljev in škornjev, in smrt se plazi okoli vogalov in ne udari,
ampak ovije mesto v senco in dan v svojo senco in noč osvetli
z obločnicami panike in groze in se smehlja na obrazih nekdanjih simpatičnih deklet,
na nekdanjih prijateljskih obrazih moralcev z nasmeški,
in človek se uči in njegova koža se spreminja v zid molčečnosti,
v masko žalosti in granit brezmejne bolečine in obupa
in njegovi otroci bodo jutri hodili po travniku zunaj njegovih dni,
reka bo lizala njegov spomin in zločinci ga bodo slavili, obesili bodo zastave in
jedli bodo njegove školjke in se krohotali na njegovi obali,
zidovih bodo krvaveli od bele barve preteklosti in na nebo bodo slikali zlata peresa ptičev, in
njegova žalost bo molče glodala skale njihovih obrazov in
zglodala razpoko molka, ki ni molk neizrečenega, ampak molk na zadnjem dnu
zunaj molka, ker danes molči in jutri molči in veter molči in reke molčijo
in mesto molči in drevesa molčijo in ptiči in televizijski ekrani molčijo in računalniška
omrežja molčijo in mesec molči in vesolje molči in zadnje brezno vesolja molči

in plameni, ki planejo iz vakuuma molčijo in pesnik molči,
kajti danes je točka približanja, človek da vse od sebe in pesnik današnjega časa
da vse od sebe in ne eden ne drugi nimata nič, kar bi kaj veljalo v molku
tega trenutka, in človek odgovarja svojemu molku, in molk odgovarja svojemu molku,
in človek dvigne obraz vzporedno z nebom in dežne kaplje mu pobelijo zobe
in dežne kaplje mu pobelijo beločnice in obrvi, človek diha
in veter mu zvrta luknje v obraz in praznina neba mu poje oči in zemlja pogoltno
njegove roke in debeli ščit celine napihne noge,
človek molči na orehovem čolnu in vesla letijo čez nebo in človek joka brez solz
in panično kriči brez glasu in poganja turbino pustega dne in žene dinamo črne noči
in hodi brez cilja in na povodcu za sabo vleče kamelo, klavir, sedem namiznih
računalnikov, razrezana zrkla iz Aušvica, mehka telesa poznavalcev književnosti,
stojnice z dišavami iz celega sveta in iz oddaljenega kvazarja R245,
zamolkli ropot noči nad cesto v Mestni Log, oponašavo žvrgolenje
kosov, odmev krokarjevega klica, škripanje blagajniških vrat v banki, živčnost
ministrskega predsednika, ko podpisuje razprodajo države, krohot zločinca,
ki preprodaja nafto, svečani sprevidi mednarodnih dobrodelnih organizacij,
sikajoči cinizem preprodajalcev delnic in borznih analitikov,
leti čez nebo, vrv se napeva v vetru kot vrv, na kateri je obešeno perilo,
človek se spremeni v svinjo, njegov gobec se splošči,
globoko spodaj se srce spremeni v blatno kračo
in človek opazuje svojo senco,
molči in opazuje svojo molčečo senco,
gleda senco meseca in senco vetra,
gleda senco svojega srca in molči,
pritisnjen z leve in desne z dvema vesoljema molka,
ki oba molčita,
človek molči,
vesolje na levi molči
in vesolje na desni molči,
človek pa molči dalje in še naprej in brez konca,
kajti nekdo mora molčati
in zakaj mora biti to ravno on,
ne bo nikoli jasno.